

การศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ที่พยากรณ์การบริหารหลักสูตรขั้นพื้นฐาน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1

The Study Predictors of Creative Leadership to Curriculum Administration in Basic Education Under The Secondary Educational Service Area Office One

ณัฐกมล ลิมปะนัชชัย¹ อาจารย์ เรือเอก ดร.อภิสิทธิ์ ทรงบัณฑิตย์² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุนันทา ศรีศิริ³

Natkamol limpanachai¹ Lieutenant Dr.Apitee Songbundit² Assistant professor Dr. Sununta Srisiri³

¹ นิสิตการศึกษามหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

² ที่ปรึกษาหลัก อาจารย์ประจำภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

³ ที่ปรึกษาร่วม อาจารย์ประจำภาควิชาสุศึกษา คณะพลศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษา 1) การบริหารหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 2) ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 3) ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์กับการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน และ 4) ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ที่พยากรณ์การบริหารหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 จำนวน 361 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ โดยตอนที่ 2 ด้านการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .98 และตอนที่ 3 ด้านภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .99 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าร้อยละ ค่าคะแนนเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การวิเคราะห์สหสัมพันธ์อย่างง่าย (Simple Correlation Analysis) และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบหลายขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis)

ผลการวิจัยพบว่า

1. การบริหารหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมากด้วยเช่นกัน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยของคะแนนสูงสุด คือ ด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา รองลงมา คือ ด้านการส่งเสริมสนับสนุน และด้านการกำกับดูแลคุณภาพตามลำดับ
2. ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมากด้วยเช่นกัน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยของคะแนนสูงสุด คือ ด้านการมีวิสัยทัศน์ รองลงมาคือ ด้านความคิดสร้างสรรค์ ด้านการสร้างแรงจูงใจ ด้านการแก้ปัญหา และด้านความยืดหยุ่น ตามลำดับ
3. ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ในแต่ละด้านมีความสัมพันธ์กับการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกด้าน โดยด้านที่มีความสัมพันธ์สูงสุด คือ ด้านความคิดสร้างสรรค์ รองลงมาคือ ด้านการแก้ปัญหา ด้านการมีวิสัยทัศน์ ด้านความยืดหยุ่นและด้านการสร้างแรงจูงใจ ตามลำดับ
4. ตัวแปรที่สามารถพยากรณ์การบริหารหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีจำนวน 3 ตัวแปร คือ ด้านการแก้ปัญหา ด้านความคิดสร้างสรรค์ และด้านการมีวิสัยทัศน์ โดยตัวแปรทั้ง 3 ตัว สามารถร่วมกันพยากรณ์การบริหารหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานได้ร้อยละ 43.50 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกตัวแปร

คำสำคัญ : ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์, การบริหารหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

Abstract

The purpose of this research were to 1) study the level of basic school curriculum management, 2) creative leadership levels of basic school administrators, 3) relationship between creative leadership and basic school curriculum management and to 4) study creative leadership in predicting basic school curriculum management under the Office of Secondary Education One. The research samples were three hundred and sixty one basic educational teachers under the Office of the Secondary Education One. The tool used for data collection was the five-point scale questionnaire, which comprised the second part of the basic school curriculum management was .98 and the third part of the creative leadership of the basic school administrators was reliability .99. The statistics used in data analysis include Percentage, Mean, Standard Deviation (S.D.), Simple Correlation Analysis and Stepwise Multiple Regression Analysis.

The research found the following:

1. The study of basic school curriculum management level under the Office of the Secondary Education One had an overall image rated at very high and when considering each side, it was found that all sides were at a very high level as well. The highest average score side was the school curriculum, the second was the promotion and quality supervision respectively.

2. The study of the creative leadership of basic school administrators level under the Office of the Secondary Education, Region One in the overall image is very high, and when considering each side, it was found that all sides were at very high level. By the highest average score side was for the vision, the second was creativity, problem solving motivation, and flexibility respectively.

3. The study of relationship between creative leadership and basic school curriculum management under the office of the Secondary Education One was found that creative leadership on each side was positively correlated with administration of basic school curriculum a .01 level, on all sides. The highest relevant aspect were creativity, problem solving, vision, flexibility and motivational aspects respectively.

4. The study of creative leadership in predicting basic school curriculum management under the Office of the Secondary Education One by Stepwise Multiple Regression Analysis. It was found that the predicted variables of basic school curriculum were Three variables: problem solving, creativity and vision. These three variables could predict 43.50 percent of basic school curriculum management and statistically significant at a level of .01 level in every variable.

Keywords : Creative Leadership, Curriculum Management in Basic Education

ภูมิหลัง

ในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา ประเทศต่างๆ ในโลกได้มีการเคลื่อนไหวในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของตน โดยมีการกำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ขึ้น เพื่อเป็นเป้าหมายและใช้เป็นเกณฑ์ในการประเมินคุณภาพ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ทันกับการเปลี่ยนแปลงด้านสังคม เศรษฐกิจ และเทคโนโลยีในโลกยุคปัจจุบัน [1] และเพื่อให้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว กระทรวงศึกษาธิการในฐานะหน่วยงานที่มีหน้าที่ในการรับผิดชอบและจัดการศึกษาของประเทศโดยตรง จึงได้ร่างกรอบทิศทางแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560 – 2574 โดยจุดมุ่งหมายที่สำคัญของแผนคือ การมุ่งเน้นการประกันโอกาส และความเสมอภาคทางการศึกษา การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา เพื่อการมีงานทำและสร้างงานได้ภายใต้บริบท เศรษฐกิจและสังคมของประเทศ และของโลก ที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม และความคิดสร้างสรรค์ รวมทั้งมีคุณภาพชีวิต ภายใต้สังคมแห่งปัญญาสังคมแห่งการเรียนรู้และการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ เพื่อให้พลเมืองสามารถแสวงหาความรู้ และเรียนรู้ได้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต [2]

ในการที่จะขับเคลื่อนทิศทางการศึกษาของประเทศให้สอดคล้องกับเป้าหมายในการพัฒนาประเทศได้นั้น หลักสูตรถือเป็นหัวใจสำคัญในการดำเนินงานต่างๆ เนื่องจากจุดมุ่งหมาย แนวทาง วิธีการ และเนื้อหาสาระในการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนเพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถ ทักษะ และพฤติกรรมตามที่กำหนดในจุดมุ่งหมายของการศึกษา ปัจจุบันโรงเรียนได้จัดการศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ซึ่งเป็นหลักสูตรการศึกษาสำหรับการศึกษาระบบ นอกระบบและตามอัธยาศัย ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย สามารถเทียบโอนผลการเรียนรู้และประสบการณ์ได้ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาผู้เรียนตามมาตรฐานการเรียนรู้ให้เป็นคนดี เป็นคนเก่งและมีความสุข หากจากการศึกษาที่ยังพบปัญหาในการบริหารหลักสูตรของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในหลากหลายแง่มุม เช่น ครูยังขาดความรู้ ความเข้าใจในการจัดทำหลักสูตรโรงเรียน ความสามารถการบริหารจัดการหลักสูตรโรงเรียน ชุมชนขาดการมีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น ขาดการนิเทศติดตามการใช้หลักสูตรโรงเรียน โรงเรียนขาดการวางแผนประเมินการใช้หลักสูตรโรงเรียนตามสภาพจริงทั้งก่อนใช้ ระหว่างใช้ และหลังใช้ [4] และปัญหาการใช้หลักสูตรเป็นปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการประสานงานที่กระหว่างหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการนำหลักสูตรไปใช้ ผู้บริหารในระดับต่างๆ ไม่ให้ความสนใจเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรและขาดการติดตามการใช้หลักสูตรของครู นอกจากนี้หลักสูตรยังขาดประสิทธิภาพ ขาดแคลนเอกสารหลักสูตร ตำราเรียนไม่ทันสมัย ขาดแคลนหนังสืออ่านประกอบ และศูนย์พัฒนาหลักสูตรขาดการวางแผนที่ดีในการนำหลักสูตรไปใช้ [5] นอกจากนี้การบริหารจัดการหลักสูตรมีปัญหาในระดับมากทุกข้อ อันดับแรกคือ การนิเทศ กำกับติดตามการใช้หลักสูตร รองลงมาคือ การจัดทำหลักสูตร การวางแผนการใช้หลักสูตร การใช้หลักสูตร การสรุปผลการใช้หลักสูตร การประเมินผลการใช้หลักสูตร การปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร และการเตรียมความพร้อมในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ตามลำดับ ด้านการบริหารจัดการหลักสูตรควรปรับปรุง ด้านการนิเทศ การกำกับติดตามการใช้หลักสูตร การจัดทำหลักสูตร และการวางแผนการใช้หลักสูตร ตามลำดับ ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายควรให้ความสำคัญกับปัญหาที่พบ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรให้มีประสิทธิภาพได้ตามมาตรฐานของหลักสูตร [6]

ปัญหาการดำเนินงานของหลักสูตรที่ผ่านมา การจะแก้ปัญหาหรือลดความเสี่ยงที่อาจจะก่อให้เกิดกับการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาได้นั้น โรงเรียนจำเป็นต้องมีผู้นำในการบริหารจัดการ ซึ่งจะนำไปสู่การวางแผนและกำหนดแนวทางการบริหารจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพและสามารถป้องกันปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้น ทั้งยังสนับสนุนให้หลักสูตรสถานศึกษาสามารถถูกนำมาปรับใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด ซึ่งผู้นำดังกล่าวจำเป็นต้องมีทักษะและภาวะผู้นำที่สามารถจะนำพาองค์กรไปสู่ความสำเร็จได้ โดยเฉพาะภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ที่จำเป็นอย่างยิ่งต่อการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อให้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงและสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ชุมชน สังคม และประเทศชาติ ดังที่ได้จัดทำเอกสารแนวทางการจัดการเรียนรู้ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และได้กำหนดบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาที่จะช่วยสนับสนุนการบริหารหลักสูตรให้ประสบความสำเร็จไว้ประการหนึ่งคือ ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีวิสัยทัศน์กว้างไกล ใฝ่รู้ ใฝ่เรียนและมุ่งแสวงหาความรู้ใหม่ๆ อยู่เสมอ เพื่อที่จะเป็นหลักในการดำเนินการบริหารหลักสูตร และการจัดการเรียนการสอนของครูให้เป็นไปตามวิสัยทัศน์และเป้าหมายของหลักสูตร [7]

ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์นั้น ประกอบไปด้วยองค์ประกอบหลายประการ ทั้งความสามารถในการแก้ปัญหา ความยืดหยุ่น การสร้างแรงจูงใจ ความคิดสร้างสรรค์และการมีวิสัยทัศน์ ซึ่งแต่ละองค์ประกอบนั้นล้วนแล้วแต่มีความสำคัญต่อการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาและการพัฒนาคุณภาพการศึกษา [8] สืบเนื่องการดำรงชีวิตในโลกปัจจุบันและอนาคตที่มีความหลากหลายทางความคิดที่นับวันจะแตกต่างกันทางสังคม ตลอดจนความสัมพันธ์ที่มีความซับซ้อนมากยิ่งขึ้น ทุกคนต้องดำเนินชีวิตด้วยความระมัดระวังและมีการแก้ปัญหาที่ต้องเผชิญและหาทางออกที่สร้างสรรค์ โดยเฉพาะผู้บริหารองค์การที่ต้องรับผิดชอบต่อหน้าที่ในการขับเคลื่อนองค์กรไปยังทิศทางที่จะทำให้องค์กรบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ทุกองค์การ ทุกสังคมต้องมีผู้บริหาร ไม่เพียงแต่มีหน้าที่บริหารสั่งการเท่านั้น แต่ความเป็นผู้นำในยุคแห่งการเปลี่ยนแปลงที่มีความสลับซับซ้อน ผู้นำต้องอาศัยกระบวนการคิดและมุมมองที่แตกต่างจากเดิม หรือการมองหาเส้นทางใหม่อย่างมีวิสัยทัศน์ การมองโลกในแง่ดี มีความยืดหยุ่น มีความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการ [9] เพื่อฝ่าฟันอุปสรรคและขยายขอบเขตการมองปัญหาทะลุวงไปจากแนวทางแบบเดิม ๆ จึงจะสามารถแก้ปัญหาสร้างสิ่งที่ดีและยั่งยืนได้ในอนาคต การบริหารหลักสูตรสถานศึกษาและภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์นอกจากจะเป็นปัจจัยที่สำคัญที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลของสถานศึกษาแล้ว ในทางกลับกันทั้งสองปัจจัยต่างมีความเชื่อมโยงและสัมพันธ์กันอย่างไม่อาจหลีกเลี่ยง เนื่องจากหลักสูตรเป็นหัวใจของสถานศึกษา และภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาจะมีส่วนช่วยในการแก้ปัญหาในการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาควบคู่ไปกับการสร้างวิสัยทัศน์ และแรงจูงใจร่วมกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องให้สามารถดำเนินการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาไปได้อย่างราบรื่น

จากเหตุผลและความสำคัญของการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาและภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ดังกล่าวข้างต้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ที่พยากรณ์การบริหารหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 เนื่องจากโรงเรียนภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 มีจำนวนมากถึง 67 โรงเรียน มีบริบทของการบริหารจัดการที่หลากหลาย มีโรงเรียนตั้งแต่ขนาดเล็ก ขนาดกลาง ขนาดใหญ่ และขนาดใหญ่พิเศษ รวมไปถึงโรงเรียนที่มีอัตราการแข่งขันสูง อีกทั้งยังเป็นเขตพื้นที่ที่เป็นต้นแบบในการนำร่องใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ซึ่งจากความแตกต่างในหลายประการของโรงเรียนในเขตพื้นที่ทำให้มิติในการศึกษามีความน่าสนใจ พร้อมกันนั้นยังสามารถนำไปเป็นแนวทางในการดำเนินงานของสถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในบริบทต่างๆ ได้อย่างครอบคลุม ซึ่งจะนำไปสู่การ เสริมสร้างและพัฒนาการศึกษาไทยให้เป็นอย่างมีคุณภาพและยั่งยืน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1
2. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์กับการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1
4. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ที่พยากรณ์การบริหารหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1

สมมติฐานของการวิจัย

1. ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์มีความสัมพันธ์กับการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1
2. ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์อย่างน้อย 1 ด้าน สามารถพยากรณ์การบริหารหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1

วิธีการดำเนินการวิจัย

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 จาก 67 โรงเรียน จำนวน 5,057 คน กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 จำนวน 361 คน โดยกำหนดจากตารางสำเร็จรูปของเครจซี และมอร์แกน จากนั้นทำการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multistage random Sampling) โดยแบ่งสถานศึกษาขั้นพื้นฐานออกตามขนาด กำหนดสัดส่วนของกลุ่มตัวอย่างตามขนาดสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน แล้วทำการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) สถานศึกษาด้วยการจับฉลากแบบไม่ใส่คืน และสุ่มอย่างง่ายครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Scale) ผ่านการหาคุณภาพเครื่องมือจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ด้วยการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) พบว่ามีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เท่ากับ .6 – 1.0 ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เท่ากับ .98 และค่าความเชื่อมั่นของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเท่ากับ .99 การวิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่าย (Simple Correlation Analysis) และค่าถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis)

ผลการวิจัย

1. ระดับการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมากด้วยเช่นกัน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยของ

คะแนนสูงสุด คือ ด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา รองลงมา คือ ด้านการส่งเสริมสนับสนุน และด้านการกำกับดูแลตามลำดับ

2. ระดับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมากด้วยเช่นกัน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยของคะแนนสูงสุด คือ ด้านการมีวิสัยทัศน์ รองลงมาคือ ด้านความคิดสร้างสรรค์ ด้านการสร้างแรงจูงใจ ด้านการแก้ปัญหาและด้านความยืดหยุ่น ตามลำดับ

3. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์กับการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 พบว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ในแต่ละด้านมีความสัมพันธ์กับการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกด้าน โดยด้านที่มีความสัมพันธ์สูงสุด คือ ด้านความคิดสร้างสรรค์ และด้านการแก้ปัญหา ($r = .60$) รองลงมาคือ ด้านการมีวิสัยทัศน์ ($r = .58$) ด้านความยืดหยุ่น ($r = .51$) และด้านการสร้างแรงจูงใจ ($r = .50$) ตามลำดับ

4. ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ที่พยากรณ์การบริหารหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 พบว่า ตัวแปรที่สามารถพยากรณ์การบริหารหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีจำนวน 3 ตัวแปร คือ ด้านการแก้ปัญหา ด้านความคิดสร้างสรรค์ และด้านการมีวิสัยทัศน์ โดยตัวแปรทั้ง 3 ตัว สามารถร่วมกันพยากรณ์การบริหารหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานได้ร้อยละ 43.50 ดังตารางด้านล่าง

ตัวแปรพยากรณ์	b	β	t	P - value
ด้านการมีวิสัยทัศน์ (VIS)	.146	.190	2.937**	<.01
ด้านความคิดสร้างสรรค์ (CRE)	.205	.254	3.803**	<.01
ด้านการแก้ปัญหา (PSA)	.207	.285	4.684**	<.01
R = .660		F = 8.627**		
$R^2 = .435$		a = 1.937		

** มีนัยสำคัญที่ระดับ .01

จากตารางการวิเคราะห์ที่สามารถนำมาเขียนในรูปของสมการพยากรณ์ได้ 2 รูปแบบดังนี้

1) รูปของสมการคะแนนดิบ

$$\hat{Y} = 1.937 + .146^{**} (VIS) + .205^{**} (CRE) + .207^{**} (PSA)$$

2) รูปของสมการคะแนนมาตรฐาน

$$\hat{Z} = .190^{**} (VIS) + .254^{**} (CRE) + .285^{**} (PSA)$$

อภิปรายผลการวิจัย

1. จากการศึกษาระดับการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 ใน 3 ด้าน ได้แก่ 1) การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา 2) การส่งเสริมสนับสนุน 3) การกำกับดูแลคุณภาพ พบว่า ครูมีความคิดเห็นต่อการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้งในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา รองลงมา คือ ด้านการส่งเสริมสนับสนุน และด้านการกำกับดูแลคุณภาพตามลำดับ ทั้งนี้ อาจสืบเนื่องมาจากสถานศึกษามีความตื่นตัวกับนโยบายการจัดการศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ซึ่งมีการกำหนดแนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาไว้อย่างชัดเจน ทั้งเอกสารหลักสูตรและการนำหลักสูตรสู่การปฏิบัติ เพื่อให้สถานศึกษาสามารถนำมาเป็นกรอบทิศทางการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา มีการพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรสถานศึกษา และการแต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำหลักสูตร ซึ่งสอดคล้องกับ แนวทางการบริหารหลักสูตรตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่กำหนดบทบาทหน้าที่ของผู้ที่เกี่ยวข้องในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาไว้ชัดเจน และการใช้หลักสูตรสถานศึกษาให้บรรลุเป้าหมายความสำเร็จได้ สถานศึกษาได้รับการส่งเสริมสนับสนุนทั้งด้านงบประมาณ ทรัพยากร พัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ ความสามารถ และความถนัดตรงตามสาขาวิชาเอก การสร้างบรรยากาศและแหล่งเรียนรู้ทาง

วิชาการ ตลอดจนการพัฒนาสื่ออุปกรณ์การเรียนการสอน โดยการดำเนินงานแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง ชุมชนและนักเรียน และมีการกำกับดูแลคุณภาพ โดยการติดตามผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษาและการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง เพื่อนำมาปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษาและการจัดการเรียนรู้ให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพเหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษาและความต้องการของชุมชนและท้องถิ่น ส่งผลให้การบริหารหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับพิทักษ์ แก้วในเมฆ [10] พบว่า ระดับการปฏิบัติการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาตรงในด้านการเตรียมความพร้อม การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา การดำเนินการใช้หลักสูตรและการประเมินผลหลักสูตร มีค่าเฉลี่ยคะแนนการปฏิบัติโดยรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับวังสันต์ โยศรีคุณ [11] พบว่า สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ มีระดับการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาในด้านการส่งเสริม สนับสนุนการจัดทำและใช้หลักสูตรสถานศึกษา ด้านการจัดทำและการใช้หลักสูตรสถานศึกษา และด้านการกำกับดูแลคุณภาพหลักสูตรสถานศึกษาอยู่ในระดับมากทุกด้าน และเมื่อพิจารณาคะแนนการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ สถานศึกษามีการนิเทศติดตาม การใช้หลักสูตรสถานศึกษาด้วยเทคนิควิธีการที่หลากหลาย ซึ่งอยู่ในด้านการกำกับดูแลคุณภาพ

จากผลการวิจัยทำให้ทราบว่า การนิเทศติดตาม การใช้หลักสูตรสถานศึกษา ยังมีการดำเนินงานอยู่ในระดับที่น้อยกว่าการดำเนินงานในด้านอื่นๆ ของสถานศึกษา ทั้งที่การนิเทศติดตาม การใช้หลักสูตรสถานศึกษานั้นเป็นกระบวนการสำคัญที่สถานศึกษาใช้ในการควบคุมคุณภาพการจัดการศึกษา เพื่อสร้างความมั่นใจแก่ผู้ปกครองและชุมชน อีกทั้งเป็นแนวทางพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษาให้เหมาะสมสอดคล้องกับผู้เรียน ตลอดจนความต้องการของผู้ปกครองและชุมชน ซึ่งการนิเทศติดตาม การใช้หลักสูตรสถานศึกษานั้น ต้องอาศัยความเข้าใจและร่วมมือกันของบุคลากรทุกฝ่ายในเชิงบวก รวมถึงเทคนิควิธีการที่หลากหลายและทันสมัย ตลอดจนการสนับสนุนจากฝ่ายบริหารอย่างเปิดกว้าง ในการสร้างกระบวนการนิเทศให้เป็นวัฒนธรรมอันดีในการปฏิบัติงานของครูและบุคลากรทางการศึกษาที่มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันอย่างเป็นมิตร ไม่ตรี แต่พบว่าสถานศึกษาส่วนใหญ่ใช้วิธีการนิเทศติดตาม การใช้หลักสูตรสถานศึกษายังไม่เป็นระบบและครบวงจร โดยมักเป็นการตรวจแผนการจัดการเรียนรู้ การบันทึกรายงานหลังการสอน การสังเกตการณ์ในชั้นเรียนและการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่เป็นการเขียนรายงานเอกสารเท่านั้น อีกทั้งการวิจัยและประเมินการใช้หลักสูตรสถานศึกษาตามสภาพจริงไม่สามารถนำข้อมูลการวิเคราะห์มาใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษาได้อย่างเป็นรูปธรรมอย่างจริงจัง นอกจากนี้ทัศนคติของครูและบุคลากรทางการศึกษาต่อการนิเทศ ติดตาม การใช้หลักสูตรสถานศึกษายังเป็นกระบวนการจับผิดมากกว่ากระบวนการดูแลช่วยเหลือซึ่งกันและกันเพื่อให้การใช้หลักสูตรสถานศึกษามีคุณภาพและประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับธัญญ์ณภัส วิรัตน์เกษม ที่ได้พบปัญหาการบริหารจัดการหลักสูตรมีปัญหาในระดับมากทุกข้อ อันดับแรกคือ การนิเทศ กำกับติดตามการใช้หลักสูตร รองลงมาคือ การจัดทำหลักสูตร การวางแผนการใช้หลักสูตร การใช้หลักสูตร การสรุปผล การใช้หลักสูตร การประเมินผลการใช้หลักสูตร การปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร และการเตรียมความพร้อมในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา และยังสอดคล้องกับจักรกฤษณ์วงศ์วิทยานันท์พบว่าครูยังขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาความสามารถการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาชุมชนขาดการมีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นขาดการนิเทศติดตามการใช้หลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนขาดการวางแผนประเมินการใช้หลักสูตรสถานศึกษาตามสภาพจริงทั้งก่อนใช้ระหว่างใช้ และหลังใช้การวิจัยเพื่อติดตามและประเมินผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนยังไม่มีการทำวิจัยหลักสูตรสถานศึกษาอย่างจริงจัง

2. การศึกษาระดับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 ใน 5 ด้าน ได้แก่ 1) การแก้ปัญหา 2) ความยืดหยุ่น 3) การสร้างแรงจูงใจ 4) ความคิดสร้างสรรค์ 5) การมีวิสัยทัศน์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับกาญจนา ศิลา [12] พบว่าภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์โดยรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน อีกทั้งยังสอดคล้องกับคมสัน เทพกลาง [13] พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดโรงเรียนเทศบาลในจังหวัด นครราชสีมาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงเชิงสร้างสรรค์โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยของคะแนนเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมากด้วยเช่นกัน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยของคะแนนสูงสุด คือ ด้านการมีวิสัยทัศน์ รองลงมา คือ ด้านความคิดสร้างสรรค์ ด้านการสร้างแรงจูงใจ ด้านการแก้ปัญหาและด้านความยืดหยุ่น ตามลำดับ ทั้งนี้อาจสืบเนื่องมาจาก การพัฒนาคุณภาพศึกษาในยุคปัจจุบันจำเป็นต้องมีผู้บริหารสถานศึกษาที่มีวิสัยทัศน์กว้างไกล ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน สร้างเจตคติที่ดีและมีความตั้งใจแน่วแน่ในการปฏิบัติงาน ตลอดจนมุ่งแสวงหาความรู้และยอมรับสิ่งใหม่ๆ อยู่เสมอให้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงในยุคศตวรรษที่ 21 ซึ่งเป็นยุคของความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและนวัตกรรม เพื่อที่จะเป็นหลักในการดำเนินการ

บริหารหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้เป็นไปตามเป้าหมายและนำสถานศึกษาไปสู่ความสำเร็จได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด โดยผู้บริหารสถานศึกษามีการวางแผนส่งเสริมการพัฒนาและใช้หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานร่วมกับฝ่ายต่างๆ เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้มีความรู้ ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสร้างสรรค์มีวิจรรย์ญาณ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนผ่านเกณฑ์มาตรฐาน ตลอดจนเป็นคนดี มีคุณภาพชีวิตที่ดี และมีขีดความสามารถในการแข่งขันในเวทีระดับโลก ทำให้ครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานส่วนใหญ่มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับสมนึก แซ่อึ้ง [14] พบว่า ผู้บริหารเป็นผู้ที่มีอำนาจในการตัดสินใจดำเนินงานต่าง ๆ ของโรงเรียน หากผู้บริหารมีวิสัยทัศน์เป็นผู้นำในการเปลี่ยนแปลงจะช่วยให้การพัฒนาและใช้หลักสูตรประสบความสำเร็จได้โดยง่าย ผู้บริหารโรงเรียนเป็นบุคคลที่มีส่วนสำคัญในการส่งเสริมการพัฒนา และใช้หลักสูตรระดับสถานศึกษาให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นกลไกสำคัญในการกระตุ้นและชักนำให้บุคลากรในโรงเรียนได้ใช้ความสามารถอย่างเต็มที่ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามที่ต้องการ แต่เมื่อพิจารณาคะแนนเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยของคะแนนน้อยที่สุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษาทราบถึงความต้องการของครู ซึ่งอยู่ในภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ด้านความยืดหยุ่นที่ได้ค่าเฉลี่ยของคะแนนต่ำกว่าในด้านอื่นๆ เช่นกัน อาจเป็นเพราะว่าในมุมมองของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเห็นว่าผู้บริหารสถานศึกษายังให้ความสนใจกับความต้องการของครูและบุคลากรทางการศึกษาน้อยกว่าภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ในประเด็นอื่นๆ ทั้งการที่ผู้บริหารสถานศึกษามีความตั้งใจอย่างแน่วแน่ที่จะนำสถานศึกษาไปสู่ความสำเร็จและผู้บริหารสถานศึกษากระตุ้นให้ครูมองภาพความสำเร็จของสถานศึกษาที่มีค่าเฉลี่ยของคะแนนมากกว่า ทั้งที่ความเป็นจริงในการปฏิบัติงานถ้าผู้บริหารสถานศึกษา ให้ความสำคัญและดูแลเอาใจใส่ในเรื่องความต้องการและสร้างความสุขสบายใจในการปฏิบัติงานให้กับครูและบุคลากรทางการศึกษาได้จะยิ่งส่งเสริมให้การบริหารหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและสถานศึกษาประสบความสำเร็จมากยิ่งขึ้น ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาจึงจำเป็นต้องพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ในด้านความยืดหยุ่นของตนเองให้เพิ่มสูงขึ้น เพื่อเพิ่มทักษะกระบวนการคิดแบบสร้างสรรค์ และมุมมองใหม่ๆ ในการแก้ปัญหาอย่างมีวิสัยทัศน์และเน้นความยืดหยุ่นต่อการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และการบริหารจัดการสถานศึกษาด้านอื่นๆ ให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนอันเป็นเป้าหมายสูงสุดของการจัดการศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ซึ่งสอดคล้องกับสตีเฟ่นเบิร์ก [15] พบว่า ผู้นำในสถานศึกษาจำเป็นต้องมองเห็นถึงความต้องการของบรรดาครูและบุคลากรทางการศึกษาทั้งหลาย รวมถึงจำเป็นต้องเปิดโอกาสให้พวกเขาได้แสดงความคิดเห็น และแสดงวิสัยทัศน์ได้อย่างเต็มที่ในลักษณะการเพิ่มพลังอำนาจ ที่สำคัญจะต้องสามารถนำพาให้พวกเขาร่วมกันสร้างบรรยากาศที่ดีของสถานศึกษาได้อย่างสร้างสรรค์นั่นเอง

3. การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์กับการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 พบว่า มีความสัมพันธ์กันในทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกด้าน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานในข้อ 1 โดยภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ที่มีความสัมพันธ์กับการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานด้านที่มีความสัมพันธ์สูงสุด คือ ด้านความคิดสร้างสรรค์ รองลงมาคือ ด้านการแก้ปัญหา ด้านการมีวิสัยทัศน์ ด้านความยืดหยุ่น และด้านการสร้างแรงจูงใจ ตามลำดับ ทั้งนี้เนื่องจากภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ทั้ง 5 ด้าน เป็นส่วนช่วยส่งเสริมและสนับสนุนให้การบริหารหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุดและบรรลุเป้าหมายความสำเร็จ โดยผู้บริหารสถานศึกษาที่มีภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ย่อมมีความรู้ ทักษะการวางแผนดำเนินงานอย่างเป็นระบบ ต่อเนื่อง ความสามารถในการบริหารหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน และแก้ปัญหาต่างๆ ด้วยกระบวนการคิดหรือใช้นวัตกรรมใหม่ๆ ที่เหมาะสมกับสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงในโลกยุคปัจจุบัน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายอย่างสร้างสรรค์ ดังนั้นภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารศึกษาจึงมีส่วนช่วยในการแก้ปัญหาการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตลอดจนการบริหารจัดการการศึกษาควบคู่ไปกับการสร้างวิสัยทัศน์ และแรงจูงใจร่วมกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องให้สามารถดำเนินการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานไปได้อย่างราบรื่น เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ทันกับการเปลี่ยนแปลงด้านสังคม เศรษฐกิจและเทคโนโลยีในโลกยุคปัจจุบัน ทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของพิทักษ์ แก้วในเมฆ [10] พบว่าตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกันสูงกับการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ได้แก่ พฤติกรรมการบริหารความคาดหวังคุณภาพของนักเรียนและสอดคล้องกับผลการวิจัยของวิรัตน์ พงษ์มิตร [16] พบว่า ปัจจัยด้านบรรยากาศ ปัจจัยด้านทรัพยากร ปัจจัยด้านผู้บริหาร ปัจจัยด้านครูผู้สอน ปัจจัยด้านนักเรียน และปัจจัยด้านหลักสูตร มีความสัมพันธ์ทางบวกระดับมากกับประสิทธิผลการบริหารของโรงเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. การศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ที่พยากรณ์การบริหารหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 ซึ่งภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ที่มีความสัมพันธ์และสามารถพยากรณ์การบริหารหลักสูตร

สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เรียงลำดับตามสัมประสิทธิ์การทำนาย ได้แก่ ด้านการแก้ปัญหา ด้านความคิดสร้างสรรค์และด้านการมีวิสัยทัศน์ โดยตัวแปรทั้ง 3 ด้าน สามารถร่วมกันพยากรณ์การบริหารหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานได้ร้อยละ 43.50 ทั้งนี้ อาจสืบเนื่องมาจากเป็นบทบาทและพฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ในศตวรรษที่ 21 ต้องนำสถานศึกษาไปสู่การพัฒนาการบริหารจัดการการศึกษากายใต้บริบทเศรษฐกิจและสังคมของประเทศที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม และความคิดสร้างสรรค์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งมีความเป็นพลวัต ภายใต้สังคมแห่งปัญญา สังคมแห่งการเรียนรู้ และการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถแสวงหาความรู้ เรียนรู้ได้ด้วยตนเอง และมีทักษะในการดำเนินชีวิต ก้าวทันความเปลี่ยนแปลงในโลกยุคศตวรรษที่ 21 ผู้บริหารสถานศึกษามีภารกิจหลักในการจัดการศึกษาให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาอย่างเต็มตามศักยภาพดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องมีความสามารถในการวิเคราะห์สภาพปัญหาที่เกิดขึ้น สามารถสังเคราะห์แนวทางการแก้ปัญหาอย่างมีวิสัยทัศน์ มีความคิดสร้างสรรค์ในวางแผนการดำเนินงานต่างๆ ภายในสถานศึกษา และเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงจึงจะทำให้การพัฒนาและการใช้หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้ประสบความสำเร็จได้โดยง่าย และยังสามารถนำสถานศึกษาไปสู่เป้าหมายการบริหารจัดการสถานศึกษาจนความสำเร็จได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับผลการวิจัยของสมหมาย อ่าดอนกลอย [17] ผู้บริหารต้องมีการนำการเปลี่ยนแปลง (Leading change) มีทักษะในการแก้ปัญหา (Problem solving) มีความเชื่อมั่นในตนเอง เป็นผู้เรียนรู้และพัฒนาตนเองอยู่เสมอ รวมทั้งต้องเป็นผู้นำทางและเป็นผู้สนับสนุนให้ได้ อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้สถานศึกษาเกิดความตื่นตัวและพร้อมในการจัดการเรียนรู้เพื่อเตรียมความพร้อมให้นักเรียนมีทักษะสำหรับการออกไปดำรงชีวิตในโลกในศตวรรษที่ 21 ซึ่งส่งผลให้มีการเปลี่ยนแปลงการจัดการเรียนรู้เพื่อเด็กในศตวรรษที่ 21 ทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของพิทักษ์แก้วในเมฆพบว่าตัวแปรที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มี 4 ตัวได้แก่พฤติกรรมการบริหารความคาดหวังคุณภาพของนักเรียนคุณวุฒิทางการศึกษาและภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงซึ่งมีค่าทำนายรวมร้อยละ 48.90 และสอดคล้องกับผลการวิจัยของนิตยา กาญจนารักษ์ [18] พบว่า ปัจจัยการบริหาร คือ ด้านชุมชนและผู้ปกครอง ด้านวัสดุหลักสูตร และด้านผู้บริหาร มีค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจ 0.074 แสดงว่าปัจจัยการบริหาร ด้านชุมชนและผู้ปกครอง ด้านวัสดุหลักสูตร และด้านผู้บริหาร สามารถทำนายกระบวนการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต 1 ได้ร้อยละ 74

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากการศึกษาระดับการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 1 โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านนั้น ข้อที่มีคะแนนเฉลี่ย น้อยที่สุด คือ สถานศึกษามีการนิเทศติดตาม การใช้หลักสูตรสถานศึกษาด้วยเทคนิควิธีการที่หลากหลาย ซึ่งอยู่ในด้านการกำกับดูแลคุณภาพ หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาควรจัดให้มีการอบรมเชิงปฏิบัติการในการดำเนินการนิเทศติดตาม การใช้หลักสูตรสถานศึกษา ให้กับครูและบุคลากรทางการศึกษามีความรู้ ความเข้าใจในเชิงบวกต่อการนิเทศติดตาม การใช้หลักสูตรสถานศึกษา โดยใช้เทคนิควิธีการที่หลากหลายและทันสมัย เพื่อพัฒนาการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพ

1.2 จากการศึกษาระดับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 พบว่า ครูมีความคิดเห็นว่าผู้บริหารสถานศึกษาทราบถึงความต้องการของครู ซึ่งอยู่ในด้านความยืดหยุ่น อยู่ในระดับน้อยกว่าภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ในด้านอื่นๆ ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาและหน่วยงานต้นสังกัด ควรให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมและความต้องการของครูและบุคลากรทางการศึกษา โดยจัดให้มีพื้นที่สำหรับการแสดงความคิดเห็นต่อการพัฒนาตนเอง การปฏิบัติงานตามนโยบายของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และทิศทางการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อให้เกิดผลดีต่อการบริหารจัดการสถานศึกษา

1.3 จากผลการวิจัย พบว่าภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์สามารถพยากรณ์การบริหารหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานได้ จึงควรส่งเสริมและพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยเฉพาะในด้านการแก้ปัญหา ด้านความคิดสร้างสรรค์และด้านการมีวิสัยทัศน์ โดยการจัดฝึกอบรมครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์อย่างต่อเนื่อง เพื่อนำสถานศึกษาไปสู่เป้าหมายการบริหารจัดการสถานศึกษาจนความสำเร็จ

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

- 2.1 ควรมีการศึกษาตัวแปรของภาวะผู้นำอื่นๆ ที่มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเช่น ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง เป็นต้น
- 2.2 ควรมีการศึกษาตัวแปรอื่นๆ ของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ ที่ยังไม่ถูกนำมาศึกษา
- 2.3 ควรมีการศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์กับการบริหารหรือการพัฒนาหลักสูตรอื่นๆ เช่น หลักสูตรอาเซียนศึกษา หลักสูตรเพิ่มเติมหน้าที่พลเมือง หลักสูตรการลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ เป็นต้น
- 2.4 ควรศึกษารูปแบบอื่นๆ เช่น การศึกษาเชิงคุณภาพ หรือการศึกษาเชิงปริมาณโดยการวิเคราะห์แบบ Path Analysis

เอกสารอ้างอิง

- [1] กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *แนวทางการบริหารจัดการหลักสูตร*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา
- [2] สำนักเลขาธิการสภาการศึกษา. (2559). *ร่างกรอบทิศทางแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560 – 2574*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา.
- [3] กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา.
- [4] จักรกฤษณ์ วงษ์วิทยานันท์ . (2553) . *สภาพปัจจุบันและปัญหาในการบริหารจัดการหลักสูตรระดับสถานศึกษา โรงเรียนพร้อมใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 กรณีศึกษาโรงเรียนท่าหลวงวิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (บริหารการศึกษา). ลพบุรี: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.
- [5] UNESCO. (2000). *Strategies and Procedures in Developing and Implementing Curriculum*. Bangkok : The Unesco Regional Office for Education in Asia and Oceania.
- [6] ธีรณัฐ วิรัตน์เกษม. (2554). *ปัญหาการใช้หลักสูตรสถานศึกษาตามธรรมชาติของครูโรงเรียนนาร่องในสังกัดเทศบาลเมืองชลบุรี อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี*. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.
- [7] กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). *เอกสารแนวทางการจัดการเรียนรู้ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สหกรณ์การเกษตร.
- [8] จักรกฤษณ์ โปตาพล. (2556). *ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารเทศบาลตำบลในจังหวัดร้อยเอ็ด*. มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยวิทยาเขตศรีล้านช้าง.
- [9] กิตติกาญจน์ ปฏิพันธ์. (2555). *โมเดลสมการโครงสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษา*. วิทยานิพนธ์ กศ.ด. (การบริหารการศึกษา). ขอนแก่น: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- [10] พิทักษ์ แก้วโนนเมฆ. (2550). *ปัจจัยที่สัมพันธ์กับการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดุสิต*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- [11] รังสันต์ โยศรีคุณ. (2556). *การบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ*. สารนิพนธ์ ศศ.ม. (การบริหารการศึกษา). นครปฐม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.
- [12] กาญจนา ศิลา. (2556). *การศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตบางเขน*. สารนิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- [13] คมสัน เทพกลาง. (2554). *ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดโรงเรียนเทศบาลในจังหวัดนครราชสีมา*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). นครราชสีมา: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.
- [14] สมนึก แซ่อึ้ง (2556: ออนไลน์) รูปแบบการส่งเสริมการนำหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. ค้นเมื่อ 1 มีนาคม 2558, จาก <https://www.gotoknow.org/posts/538419>

- [15] Sternberg, R. J. (2006). Creating a Vision of Creativity: The First 25 Years. *Psychology of Aesthetics, Creativity, and the Arts*.
- [16] วิรัตน์ พงษ์มิตร. (2555). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 21*. วารสารคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม (ฉบับพิเศษ).
- [17] สมหมาย อ่ำดอนกลอย. (2556). *บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21*. วารสารบัณฑิตศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ปีที่ 7 ฉบับที่ 1 มกราคม – มิถุนายน 2556.
- [18] นิตยา กาญจนารักษ์. (2555). *ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อกระบวนการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต 1*. วิทยานิพนธ์. ศษ.ม. (เทคโนโลยีทางการศึกษา). ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- [19] ทศนา แสงศักดิ์. (2549, มิถุนายน - ตุลาคม). *คุณลักษณะที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตการทำงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี*. วารสารภาษาศาสตร์. 18(1): 45-60.
- [20] สมชาย เทพแสง; และ อรจิรา เทพแสง. (2549). *ผู้นำยุคใหม่: หัวใจของการปฏิรูป*. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: บริษัท อัลฟา มิเลินเนียม.
-